

J'AI ME LE NOIR

Η φυλακή ως καταπιεστικός μηχανισμός, αλλά και ευκαιρία απόδρασης για τη σκέψη

ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΗ Ν. ΦΡΑΓΚΟΥ

» Η φυλακή από τη σκοπιά εκείνου που συμμετέχει σε ομάδες ανάγνωσης των φυλακών όσο και εκείνου που είναι κρατούμενός τους αποτελεί στέρεη βάση ποιή αφήγησης για τον Ελληνοαμερικανό Τζορτζ Πελεκάνος, αλλά και για τον Μεξικανό Χοσέ Ρεβουέλτας.

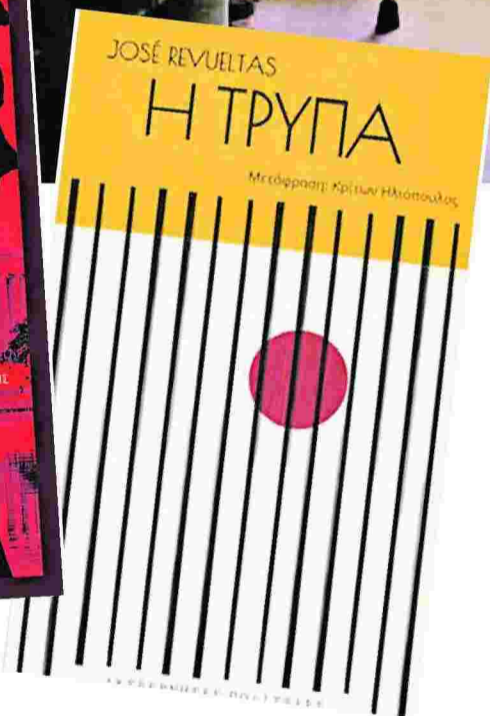
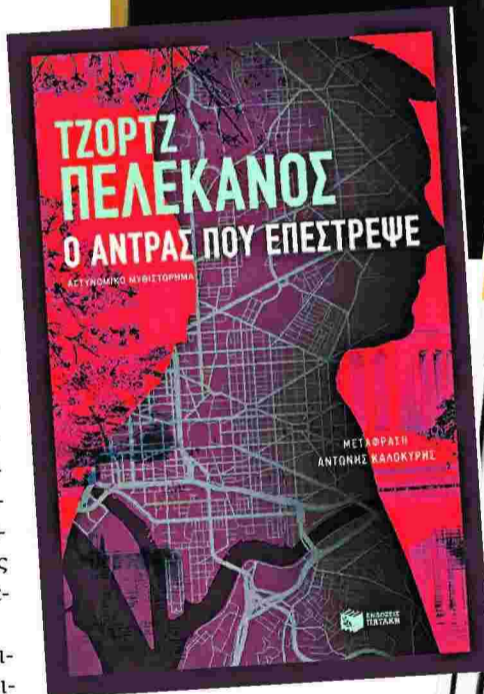
«Ο άντρας που επέστρεψε»

Με αρκετά βιβλία στην Ελλάδα, ο «δικός» μας Τζορτζ Πελεκάνος κυκλοφορεί ένα καινούργιο του από τις εκδόσεις Πατάκη σε μετάφραση Αντώνη Καλοκύρη. «Ο άντρας που επέστρεψε» έχει σχέση με τη συμμετοχή του συγγραφέα στις ομάδες ανάγνωσης των φυλακών, καθώς ο ίδιος πιστεύει, από την εμπειρία του, πως η επαφή των ποινικών με τον κόσμο της αφήγησης μπορεί να αλλάξει δραστικά τη ζωή τους.

Ο Τζ. Πελεκάνος γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Ουάσιγκτον και γι' αυτή γράφει στα βιβλία του. Ούτως εστιάζει στον μαύρο κρατούμενο για μικροαδικήματα Μάικλ Χάντσον, που περνά ώρες ολόκληρες στη βιβλιοθήκη της φυλακής αναπτύσσοντας στενή σχέση με τη νεαρή βιβλιοθηκάρια Άννα. Και ενώ εξελίσσεται σε δεινό βιβλιοδίφη, αφηνιδίως αποφυλακίζεται καθώς ο ιδιωτικός ερευνητής Φιλ Ορνείζιαν εκβιάζει τον αυτόπτη μάρτυρα της υπόθεσής του για λόγους εντελώς δικούς του.

Ακόμη και στο σχετικά μικρό διάστημα της προφυλακιστής του, ο Χάντσον διαπιστώνει πως οι φτωχές συνοικίες των μειονοτήτων αλλάζουν με ταχείς ρυθμούς, με την επέλαση των νεόπλουτων λευκών κολάρων και των μικροαστών φοιτητών. Βεβαίως, το gentrification είναι παγκόσμιο φαινόμενο με τις «αναβαθμίσεις» υποβαθμισμένων περιοχών, που σημαίνει πως οι ντόπιοι αναγκάζονται να τις εγκαταλείψουν λόγω υψηλών ενοικίων, με αποτέλεσμα οι αρχές της πόλης να στοιβάζουν τους άστεγους σε μετέλ.

Με αυτά τα δεδομένα ο κεντρικός ήρωας βρίσκει δουλειά ως λαντζέρης διατηρώντας δεσμούς με την Άννα και αγοράζει τα βιβλία που του προτείνει. Φιλοδοξεί να στήσει τη δική του βιβλιοθήκη, μακριά α-

πό κάθε παρανομία, ώσπου ο Ορνείζιαν τον εκβιάζει κυριολεκτικά για να ληστέψουν ανθρώπους της νύχτας.

Ο τελευταίος μαζί με τον μαύρο πρώην αστυνομικό Θάντιους Γουόρντ τον σπρώχνουν ξανά στην παρανομία, αλλά τώρα ο Χάντσον απεχθάνεται εντελώς όλα αυτά γιατί ακολουθεί άλλες σημαίες. Είναι όμως αναγκασμένος να τα υποστεί. Διατρέχει ούτως έναν κόσμο βίας, ναρκωτικών και πορνείας, ενώ παράλληλα παρεμβαίνει στη δράση μικροομάδων νεαρών ρατσιστών και νεοναζί.

Ο 28χρονος μαύρος παλεύει σθε-

ναρά να ξεφύγει από τους -χωρίς πθικούς κανόνες πλέον- μεσήλικους, να αφήσει πίσω τη σκοτεινιά της φυλακής και να βυθιστεί στην ανάγνωση, διότι τότε που διάβαζε βιβλία στη «στενή» αισθανόταν πως η πόρτα του κελιού του ήταν ορθάνοικτη και τον καλούσε να βγει έξω. Το μοιραίο συμβαίνει σε αυτή την αταίριαστη τριάδα, αλλά ο συγγραφέας δίνει προτεραιότητα στη νέα γενιά: οι μεγαλύτεροι πληρώνουν το τίμημα μιας κοινωνίας που με την ανοχή, αν όχι με τη συμβολή τους, δημιούργησαν.

«Η τρύπα»

Ο Μεξικανός συγγραφέας Χοσέ Ρεβουέλτας γράφει την «Τρύπα» σε μία μόνο παράγραφο -σε εξαιρετική μετάφραση Κρίτων Ηλιόπουλου για τις εκδόσεις Ακυβέρνητες Πολιτείες. Η δράση λαμβάνει χώρα στην περιβόητη Φυλακή Λεκουμπέρι, τη «Μαύρη τρύπα», στα τέλη του 1960 -σωφρονιστήριο που φιλοξένησε κομμουνιστές, φοιτητές και ακτιβιστές.

Ο ίδιος προερχόταν από οικογένεια πθοποιών, μουσικών και ζωγράφων. Γρήγορα μυήθηκε στον μαρξισμό, διαγράφηκε από μέλος του Κ.Κ. Μεξικού, ενώ υπήρξε συνιδρυτής λενινιστικών ενώσεων και σοσιαλιστικών κομμάτων, απ' όπου επίσης έφαγε πόρτα, καθότι πίστευε πως το προλεταριάτο δεν είχε ανάγκη από ηγεσία, όντας μη δογματικός και ελευθεριακός.

Η «Τρύπα» γράφτηκε το 1969, όταν ο συγγραφέας ήταν έγκλειστος στην εν λόγω φυλακή, και πραγματεύεται την προσπάθεια τριών εξαρτημένων ρεμαλιών να φέρουν ναρκωτικά στη φυλακή μέσω μανάδων και φιλενάδων. Ο σαρκασμός ξεχειλίζει από παντού, είναι δε τόσο καυστικός ώστε μέσα από τον συνεχή κλενασμό των πρωταγωνιστών αναδεικνύεται όλος ο

μηχανισμός της κρατικής καταστολής απέναντι στους φτωχοδιαβόλους.

Κωμικοτραγικές καταστάσεις διαμειβονται σε αυτόν το απόπατο της ταξικής κοινωνίας. Υπάρχουν, φυσικά, και οι φύλακες -πίθηκοι, οι οποίοι ό,τι διαφεύγει του έλεγχου τους το τσακίζουν με αφάνταστη βία. Αυτή τη δυστοπική αυλή των θαυμάτων περιγράφει με κομμένη αναπνοή ο Ρεβουέλτας -μια αλληγορία για την τιμωρία που επιφυλάσσουν οι διεφθαρμένοι θεσμοί εγκλεισμού που καταστρέφουν κυριολεκτικά τους ανθρώπους.

Και παραπέρα η αίσθηση της φυλακής για ολόκληρη την καπιταλιστική κοινωνία την οποία βιώνουν οι πολίτες. Η φτώχεια είναι έγκλημα και πρέπει να τιμωρείται με το μάντρωμα των «άχρηστων».

Ο συγγραφέας περιγράφει κυνικά τον πλήρη παραλογισμό των φυλακών και τις σχέσεις βίας απέναντι σε όλους και βεβαίως απέναντι στους τρεις παρίες που τόλμησαν να στήσουν την κομπίνα τους. Είναι, τέλος, ένα κείμενο για το αληθινό πρόβλημα, που δεν είναι βεβαίως θέμα αλλαγής νομικού πλαισίου, αλλά απαλλαγής από αυτή την ίδια καθεστωτική εξουσία που τιμωρεί.

